

80 jaar
vrijheid

...inDeventer!

Eindverslag

Voorwoord

In 2024 en 2025 herdachten en vierden we in Nederland 80 jaar vrijheid sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Ook Deventer stond uitgebreid stil bij dit bijzondere jubileum. Met een divers en inspirerend programma vol herdenkingen, activiteiten en evenementen reflecteerden we op de betekenis van vrijheid – gisteren, vandaag en in de toekomst.

Vrijheid in Deventer: een thema dat verbindt

Vrijheid is een waarde die ons allemaal raakt. Het landelijke themajaar 80 jaar Vrijheid bood inspiratie, en in Deventer gaven we er in 2025 onze eigen invulling aan. Met lokale bevrijdingsverhalen, historische lezingen, herdenkingen, tentoonstellingen, educatieve programma's, festivals, concerten en tal van verbindende activiteiten vierden we onze vrijheid én benadrukten we het belang ervan. Met een speciale Vrijheidscampagne richtten we ons specifiek op de jongerendoelgroep.

Burgemeester Ron König: *“De ouderen die de oorlog bewust hebben meegemaakt, verdwijnen langzaam uit ons leven. Daarmee ligt de verantwoordelijkheid nu in ónze handen, om met zorg de vrijheid te behouden. En om vrijheid betekenis te geven voor deze tijd. Het is daarom mooi dat we in Deventer ook meer jongeren betrekken om die verantwoordelijkheid voor vrijheid te delen en door te geven.”*

Met een breed gedragen programma, sterke betrokkenheid van lokale organisaties en verenigingen uit Deventer en omliggende dorpen én een opvallende Vrijheidscampagne is het jaar succesvol verlopen. In dit eindverslag vertellen we meer over de organisatie van het themajaar, geven we een overzicht van de resultaten én doen we een aantal aanbevelingen voor de toekomst.

Deventer, juli 2025

Programma vol activiteiten

01

Voor de opzet van het programma volgden we zoveel mogelijk de drie hoofdmomenten van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Deze landelijke lijn gaf houvast in de opbouw en timing van de activiteiten:

- **Januari 2025** – Herdenking van de Holocaust
- **April 2025** – Herdenken en vieren van de bevrijding van het oosten van Nederland
- **Mei 2025** – Nationale Herdenking en Viering van de Bevrijding op 4 en 5 mei

Hoewel het herdenken van het einde van de Tweede Wereldoorlog centraal stond, wilden we nadrukkelijk ook ruimte maken voor de actuele betekenis van vrijheid. Vrijheid is niet alleen een historisch gegeven, maar ook iets wat elke generatie opnieuw moet begrijpen, vormgeven en bewaken. Dat gaf ook aanleiding voor de opzet van een Vrijheidscampagne specifiek gericht op jongeren.

We kozen bewust voor een bottom-up programmering. Lokale organisaties, scholen, comités, verenigingen en bewonersinitiatieven werden actief uitgenodigd om zelf met ideeën te komen en activiteiten te organiseren. De initiatieven werden ondersteund met communicatie, verbinding, advies en een gezamenlijke campagne onder de vlag van *Vrijheid is Jarig*. Zo ontstond een breed, betrokken en gedragen programma dat recht deed aan de diversiteit van de gemeente Deventer.

Het programma begon met de **Herdenking van de Holocaust** op 27 januari 2025 met een indrukwekkende herdenking in de Bergkerk. Tijdens het zogeheten Namen Lezen werden, geïnspireerd op de traditie in Kamp Westerbork, de namen van ruim 400 omgekomen Joodse inwoners van Deventer voorgelezen – in samenwerking met jong en oud, maatschappelijke organisaties en culturele partners.

Een belangrijk moment in het programma was **de viering van 80 jaar Vrijheid van 8 t/m 12 april**. Op deze dagen was het exact 80 jaar geleden dat Deventer en omliggende dorpen waren bevrijd. We sloegen een brug naar de online campagne *Vrijheid is Jarig* en onder het mom van 'wie jarig is trakteert' werden op scholen, in verzorgingstehuizen en op pleinen in samenwerking met lokale partners getrakteerd op vrijheidskoekjes, ranja en taart in Bathmen, Lettele, Deventer, Schalkhaar en Diepenveen.

Hoogtepunt was de 10 meter lange verjaardagstaart van Lentelink op de Brink in Deventer op 10 april. We deden een oproep om gratis taart te komen eten en deelden in totaal 900 stukken taart uit aan heel veel mensen. Jong, oud, Nederlander of nieuwkomer: het was een groot succes. Vrijheidsgebak werd hét symbool van deze dagen. Niet zomaar gebak, maar een feestelijke uitnodiging om stil te staan bij het feit dat vrijheid niet vanzelfsprekend is, en dus het vieren waard. De verraste gezichten, spontane gesprekken en onderlinge verbondenheid maakten van deze dagen een krachtige vertaling van het motto: *Vrijheid is jarig*.

Het slotmoment van 80 jaar Vrijheid vond plaats van 2 t/m 5 mei, met als hoogtepunten **de Nationale Dodenherdenking en Bevrijdingsdag**. De komst van de 101-jarige Canadese veteraan Nick Janicki maakte deze dagen extra bijzonder. Op 3 mei gaf fanfareorkest Orpheus uit Bathmen een bijzonder concert in de Lebuinuskerk. Op 4 mei waren er ruim 10 herdenkingen en werd er in Schalkhaar een nieuw oorlogsmonument onthuld. En tot slot vierden we 5 mei de vrijheid met feestelijke activiteiten zoals het muziekfestival In Vredesnaam, vrijheidsmaaltijden, kledjesmarkt en bevrijdingsconcerten.

Ook na het slotmoment waren er nog enkele activiteiten in het kader van 80 jaar Vrijheid. We sluiten het themajaar af met de Indië herdenking op 15 augustus. Hier is de stuurgroep en projectleider niet meer actief bij betrokken. We kijken terug op een geslaagd programma. In de loop van het voorjaar groeide het programma gestaag. Van de aanvankelijke 40 activiteiten in begin 2025 breidde het uit tot een aanbod van meer dan 100 unieke activiteiten tussen januari en begin juni.

De afwisseling in het programma was groot en daardoor was het aanbod breed: herdenkingen, educatieve activiteiten, festivals, tentoonstellingen, stadswandelingen, fietstochten, straatversieringen, lezingen, theatervoorstellingen, films, muziekoptredens, buurtmaaltijden en kunstprojecten in stad en dorpen. De koppeling met de Vrijheidscampagne en educatie maakte het programma compleet.

Tops programma

- Bottom-up benadering zorgde voor hoge betrokkenheid en energie
- Creatieve ruimte door beperkte regelgeving
- Meerdere succesvolle taartmomenten als symbool van verbinding
- Breed programma van educatie, herdenken en vieren in stad én dorpen
- Enthousiasme en actieve deelname vanuit de dorpen

Tips programma

- Meer gericht programma voor jongeren ontwikkelen
- Terugkoppeling van partnerorganisaties over bereik versterken
- Afstemming van activiteiten om overlap te voorkomen
- Inhoudelijke verbreding naar vrijheid in het heden en de toekomst

De focus op jongeren liep als een rode draad door het themajaar. We wilden deze generatie niet alleen laten herdenken, maar vooral ook **betrekken bij de vraag wat vrijheid vandaag betekent**. Dit leidde tot uiteenlopende initiatieven: van speciaal ontwikkelde lesprogramma's in het primair onderwijs tot het scholierenfestival Etty4Life, en van het meewerken aan videoprojecten tot het actief betrekken van scholieren bij herdenkingen en optredens.

Voor groep 7 en 8 werd de lesbrief *Vrijheid is jarig!* ontwikkeld, met een Vrijheidsposter om ook thuis het gesprek aan te gaan. Op basis van input van leerkrachten ontwierpen Geerle van der Wijk en René Berends een toegankelijke docentenhandleiding en een kleurrijke Vrijheidsposter. Kinderen gingen actief aan de slag met de thema's herdenken, vieren en vrijheid, met bijzondere aandacht voor de lokale context: de gebeurtenissen tijdens en na de Tweede Wereldoorlog in Deventer en de omliggende dorpen. Het lespakket is op alle basisscholen in de gemeente uitgedeeld. De poster werd na afloop mee naar huis genomen, om ook thuis – aan de keukentafel – het gesprek over vrijheid aan te wakkeren.

▲ Ivo van Diepen en Rand Abou Mughdib op festival Etty4Life. © Ronald Hissink

Er valt veel meer te leren dan wat er in de schoolboeken staat, bewijst dit educatieve festival in Deventer

MET VIDEO EN FOTO'S Dertig tenten, de geur van graffiti en het geluid van beatboxen. Het sportveld van middelbare school de Marke Noord in Deventer is deze week een festivalterrein. De bijzondere opzet leert leerlingen méér dan ze in de klas opsteken. „Ik durfde geen Nederlands te spreken, toen stond ik op een podium.”

In het voortgezet onderwijs stond het 25-jarig bestaan van het Etty Hillesum Lyceum centraal. Deze scholengemeenschap, vernoemd naar de Joodse schrijfster Etty Hillesum, greep dit jubileumjaar aan om haar leerlingen stil te laten staan bij Etty's gedachtegoed: de vrijheid om in elke situatie zelf te kiezen hoe je ermee omgaat. In samenwerking met 80 jaar Vrijheid reflecteerden de leerlingen aan de hand van de Vrijheidscampagne op hun eigen opvattingen over vrijheid. Het hoogtepunt was een groots festival georganiseerd voor alle 4.000 leerlingen, op het outdoor terrein van De Marke. Onder de noemer Etty4Life stond het festival vijf dagen lang in het teken van creativiteit, vrijheid en feest.

Naast deze initiatieven werkten jongeren ook mee aan videoprojecten rondom de Vrijheidscampagne, dachten ze mee over de invulling van festivals en namen zij deel aan herdenkingen, optredens en publieksactiviteiten. Daarmee werd educatie niet alleen een thema in de klas, maar was het vooral ook zichtbaar op andere plekken in hun sociale leven.

Tops educatie

- Etty4Life Festival succesvol opgezet met beperkte middelen
- Lesbrief Primair Onderwijs goed ontvangen
- Betrokkenheid basisonderwijs
- Grote inzet van vrijwilligers Geerle en Rene

Tips educatie

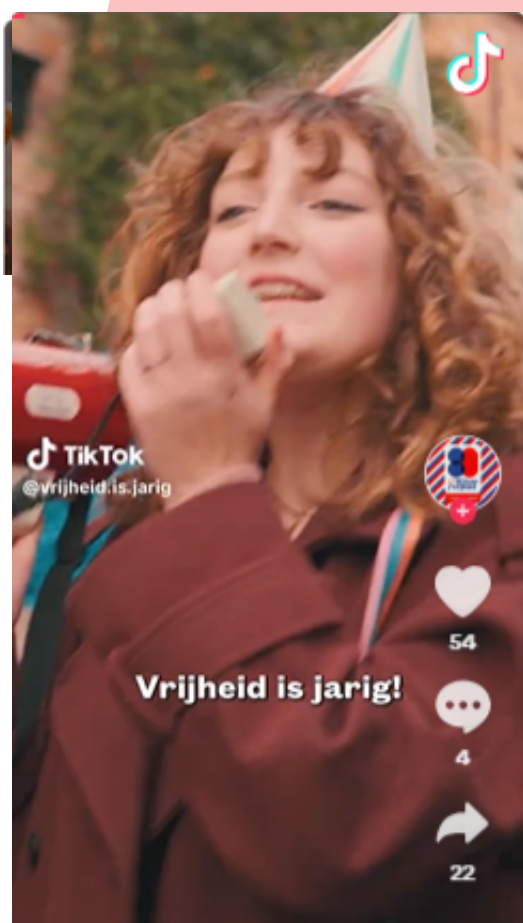
- Voortgezet Onderwijs: minder klassiek lespakket, meer activerende werkvormen
- Etty4Life sterker koppelen aan bevrijdingsmomenten
- Jongeren actief betrekken bij educatieve programma's
- Media-aandacht voor educatie vergroten
- Aventus in vroeger stadium betrekken

Marketing & Communicatie

De marketing- en communicatiestrategie rondom 80 jaar Vrijheid Deventer kende één centrale pijler: de jongerencampagne *Vrijheid is Jarig*. Met deze campagne wilden we als stuurgroep jongeren van 13 tot 21 jaar actief betrekken bij het thema vrijheid. Het doel: het abstracte begrip vrijheid tastbaarder maken, jongeren aanmoedigen om hun stem te laten horen, én hen stimuleren om deel te nemen aan de vele activiteiten in de stad en dorpen.

De campagne werd ontwikkeld in samenwerking met jongeren zelf, en uitgevoerd door Marketingapparaat, Rocketboys en Studio Wonder. De kern van de aanpak was visuele storytelling, met korte video's op Instagram en TikTok waarin jongeren centraal stonden. De razende reporter Thirza verzorgde straatinterviews en reportages, waarmee ze letterlijk het gesprek over vrijheid op straat bracht. Dankzij gerichte advertenties en bijdragen van lokale partners kreeg de campagne online een krachtig vliegwieleffect. De eerste TikTok-video bereikte zelfs 170.000 kijkers. Uit bijgevoegde rapportage van Marketingapparaat is de impact goed te lezen.

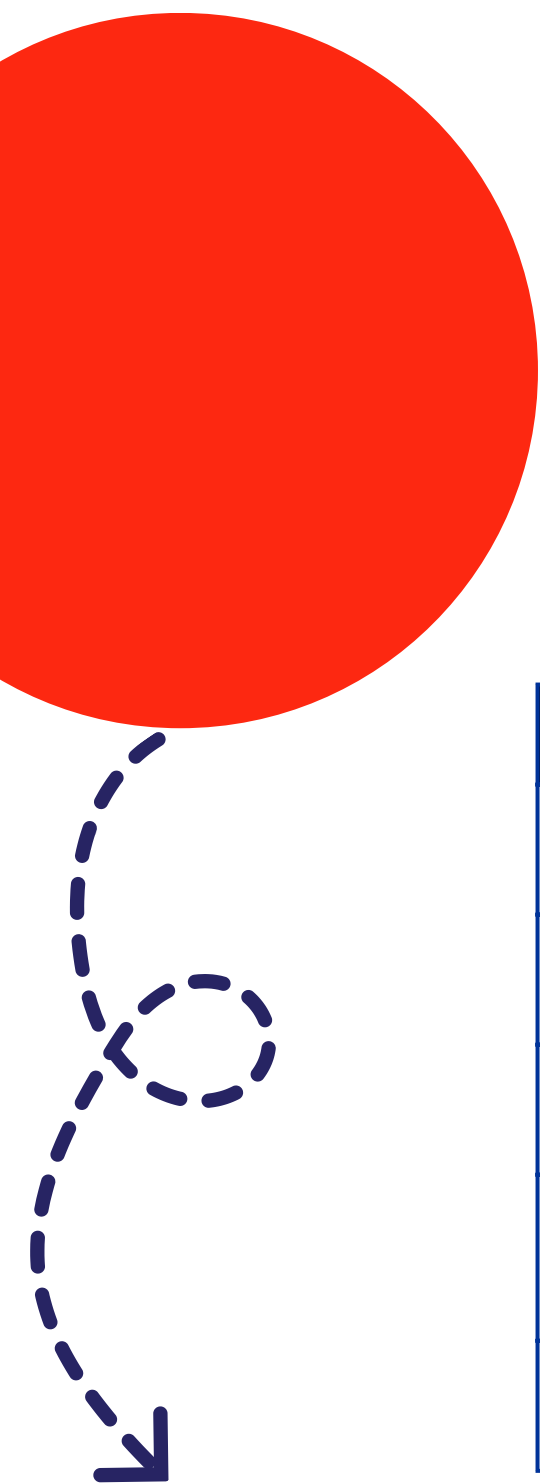
Naast de jongerencampagne werd ook op andere fronten intensief gecommuniceerd. De website www.80jaarvrijheiddeventer.nl fungeerde als centrale plek waar ruim 67 activiteiten werden gepubliceerd. Organisaties konden hier hun eigen programma aanmelden. Er werden drie nieuwsbrieven verstuurd naar meer dan 110 contacten, met een uitzonderlijk hoge open rate van 62% en click-through rate van 19%. Ook verscheen er een speciale programmakrant van Deventer Nieuws op de deurmat van 41.000 huishoudens. De huisstijl werd consequent doorvertaald naar de krant, posters, ansichtkaarten, vlaggen, bierviltjes, social media en merchandise in samenwerking met de VVV Deventer.

eer opwindende video [Nu bekijken](#)

@vrijheid.is.jarig

We houden het kort: Vrijheid. Is. jarig!
#mand #deventer #fyp ...Meer weergeven
🎵 origineel geluid - Vrijheid Is Jarig

De media-aandacht was groot. De pers werd dan ook actief betrokken: er verschenen meer dan 100 nieuwsberichten over 80 jaar Vrijheid Deventer, waaronder 7 uitgebreide interviews in de Stentor en een artikel in het AD. Daarnaast werd er verslag gedaan van evenementen via social media en korte filmpjes, wat het bereik én de betrokkenheid vergrootte.

De campagne werd binnen het beschikbare budget als succesvol geëvalueerd. De combinatie van jongerengericht beeldmateriaal, een herkenbare huisstijl, strategische inzet van media en betrokkenheid van partners zorgde voor veel zichtbaarheid en aandacht voor 80 jaar Vrijheid.

RESULTATEN OP EEN RIJ		
	WEBSITE	9.800 gebruikers 38.000 pageviews 67 activiteiten gepubliceerd
	NIEUWSBRIEF	3 verstuurd richting organisaties 62 % open rate 19 % click-through rate
	PROGRAMMA KRANT	41.000 huis-aan-huis verspreid via Deventer Nieuws 500 extra pick-up
	PR EN MEDIA	7 interviews in de Stentor 4 persberichten ruim 100 online nieuwsberichten
	VIDEO	4 video's via YouTube-kanaal @vrijheidisjarig 170.000 views TikTok

Tops marketing

- Website en beeldmerk professioneel en onderscheidend
- Jongerenfilmpjes fris en inhoudelijk sterk
- Jongeren in de lead rondom totstandkoming campagne
- Onderscheidende campagne t.o.v. andere gemeenten
- Brede media-aandacht
- Goede benutting van netwerken in de dorpen

Tips marketing

- Vroegtijdig starten met marketing (bijvoorbeeld voor Namen Lezen in Holocaustmaand)
- Boegbeeld voor media (bijvoorbeeld voorzitter stuurgroep)
- Synergie tussen programma en marketing was minder omdat programma gericht minder gericht was op jongeren
- Nauwere samenwerking met gemeente om bereik verder te vergroten
- Betere positionering afzonderlijke activiteiten binnen het programma

Vanuit het 4 mei comité Deventer kwam in aanloop naar 80 jaar Vrijheid de wens naar voren gekomen om diverse initiatieven rondom 80 Jaar Vrijheid in Deventer te bundelen en een brug naar jongeren te slaan.

Daarop is een initiatiefgroep gevormd van inhoudelijke partners en onderwijsbestuurders bestaande uit het Etty Hillesum Lyceum, Gemeente Deventer, Etty Hillesum Centrum, Deventer Verhaal en het 4 Mei Comité Deventer. Gezamenlijk besloten zij om de handen ineen te slaan om een gezamenlijke invulling te geven aan 80 jaar Vrijheid.

Deze stuurgroep deed de gemeente een voorstel voor een realistische plan van aanpak, gebaseerd op bestaande initiatieven, met een bescheiden budget en extra aandacht voor jongeren. De stuurgroep van 80 jaar Vrijheid Deventer bestond uit:

- Ellen Marks (voorzitter)
- Hester Scholten (4 mei comité Deventer)
- Gerja Meima (Etty Hillesum Centrum)
- Lisette Fuhler (Gemeente Deventer)
- Eugène Litamahuputty (Gemeente Deventer)
- Wiebo Spoelstra (Etty Hillesum Lyceum)
- Ewout van der Horst (Deventer Verhaal)

In totaal kwam de stuurgroep 10 keer samen. De stuurgroep groeide in samenwerking en besluitvorming. Nienke Nijboer werd door Deventer Verhaal vanaf oktober 2024 tijdelijk ingehuurd als projectleider. Door deze strategische keuze ontstond er slagkracht en konden alle ideeën naar een concrete uitvoering worden vertaald.

Gezien de beperkte tijd en middelen werd besloten om zelf geen activiteiten te organiseren, maar vooral in te zetten op PR, het coördineren van de Vrijheidscampagne en te fungeren als makelaar tussen verschillende initiatieven. De organisatie en financiering van lokale activiteiten lag zoveel mogelijk bij de initiatiefnemers zelf.

Tops organisatie

- Efficiënt projectmanagement met beperkt budget
- Sterke inzet projectleider en actieve stuurgroep
- Strategische besluitvorming en goede samenwerking tussen diverse belangen

Tips organisatie

- Duidelijke afbakening rolverdeling (o.a. ten opzichte van 4 mei comité)
- Vroegtijdig samenstellen stuurgroep inclusief ondernemersvertegenwoordiging
- Structurele projectondersteuning borgen voor piekbelasting
- Ruim op tijd starten met voorbereidingen voor toekomstige edities

Op 31 oktober was er een startbijeenkomst met ruim 30 aanwezige organisaties zoals herdenkingscomités en erfgoedpartners uit Deventer en de omliggende kernen. Op dat moment waren vele al volop bezig met de organisatie van activiteiten rondom 80 jaar Vrijheid. Tijdens deze bijeenkomst hoorden we over deze plannen en vertelden we meer over de gezamenlijke invulling van 80 jaar Vrijheid. Na deze bijeenkomst liep de communicatie via de projectleider en de interne nieuwsbrieven.

Op 5 april kwamen we nogmaals samen in Bathmen voor de aftrap van de Bevrijdingsdagen in april. De vele evenementenorganisatoren en betrokkenen uit Deventer en de omliggende dorpen werden onder het genot van een taartje bijgepraat en vertelden zelf vol trots over hun eigen activiteit. Bekijk hier de video over de aftrap:

Dé grote succesfactor van 80 jaar Vrijheid was dan ook de betrokkenheid en energie van de -veelal vrijwillige- inzet van organisaties, verenigingen, inwoners en comités die in korte tijd ontzettend veel activiteiten hebben georganiseerd.

97 222 55

Financiën

05

Er was vanuit de gemeente Deventer 40.000 euro beschikbaar voor de organisatie van 80 jaar Vrijheid. De stuurgroep stelde vast dat het budget niet toereikend was om en een Vrijheidscampagne én een subsidieregeling op te tuigen. De voorkeur ging daarom uit naar een stevige campagne, met een bescheiden budget achter de hand om knelpunten op te lossen. Aanvragers van steun werden doorverwezen naar het Vfonds en andere geldschietters. Omdat gedurende de periode een aantal kosten lager bleken dan in eerste instantie begroot, was het mogelijk om een aantal activiteiten alsnog een kleine financiële bijdrage te geven.

FINANCIEEL OVERZICHT		
ONDERDEEL	BEGROOT	GEREA-LISEERD
Organisatie	€ 21.625	€ 24.881
Programma (incl. educatie)	€ 14.000	€ 14.610
Vrijheids- campagne	€ 29.375	€ 28.581
TOTAAL	€ 65.000	€ 68.072

Ondanks het beperkte budget was het alsnog mogelijk om een programma met veel activiteiten en een sterke Vrijheidscampagne neer te zetten. Dit was te danken door de aanvulling met eigen financiële middelen en uren. Niet alleen bij de organiserende partijen, maar ook de inzet van stuurgroep en betrokken partners.

Met name Deventer Verhaal leverde een substantiële bijdrage door de projectleider in te huren en eigen medewerkers vrij te maken voor ondersteuning bij de website en het organiseren van de Bevrijdingsdagen in april.

In de bijlage is een gedetailleerd financieel overzicht te vinden.

Tops financiën

- Gebleken vertrouwen van gemeente om middelen zonder al te veel voorwaarden beschikbaar te stellen
- Creatieve en doelgerichte inzet van beschikbare middelen
- Lef getoond door substantiële investering in de Vrijheidscampagne

Tips financiën

- Eerder starten met fondsenwerving en subsidieaanvragen om budget te vergroten
- Inzet uren van alle betrokken partners beter inzichtelijk maken (kapitaliseren)
- Organisatie van jongerenactiviteiten mogelijk als opdracht extern beleggen

Conclusie

De doelstellingen uit de oorspronkelijke aanvraag zijn gerealiseerd: het versterken van lokale initiatieven, het betrekken van jongeren en het gezamenlijk herdenken en vieren van 80 jaar Vrijheid in Deventer en omliggende dorpen. De brede samenwerking heeft geleid tot een succesvol en toekomstgericht programma rondom het thema Vrijheid.

Wat begon als een ambitieus plan groeide uit tot een dynamisch, gedragen en betekenisvol jaar vol ontmoetingen, verhalen, verbeelding en verdieping. Door de keuze voor een open en uitnodigende aanpak -waarin bottom-up programmering en lokale energie centraal stonden- kreeg het programma letterlijk en figuurlijk een gezicht in stad én dorpen. De focus op jongeren gaf het geheel een toekomstgerichte lading, en maakte het thema vrijheid opnieuw relevant voor een nieuwe generatie.

De campagne *Vrijheid is Jarig* zorgde voor zichtbaarheid, herkenning en beweging. Educatieve projecten, culturele activiteiten en persoonlijke verhalen raakten verweven tot één samenhangend geheel. De vele betrokken organisaties, vrijwilligers en inwoners bewezen dat herdenken, vieren én stilstaan bij vrijheid iets is wat we samendoen.

Deze gezamenlijke aanpak verdient een vervolg. Vrijheid mag dan wel jarig zijn, het blijft een levend thema dat blijvende aandacht vraagt. De inzichten, netwerken en inspiratie die dit programma heeft opgeleverd, vormen een stevig fundament voor toekomstige herdenkingen en vieringen. Het kind hoeft niet met het badwater weggegooid te worden: laten we doorgaan met bouwen aan een gemeenschap waarin vrijheid gedeeld, doorgegeven en gevierd wordt!

...inDeventer!